Růžová | Detail mlýna

Identifikační údaje

Adresa	Růžová 286 405 02
Okres	Děčín
Katalogové číslo	P 93
Katastrální území	Růžová
GPS	50° 50' 11.3'' 14° 17' 24.8''
Mapová značka	Holandský / Objekt bez technologie
Poloha vůči obci	800 m J od středu obce
Číslo kulturní památky	23681/5-3908 z r. 1966 otevřít list NPÚ
Přístupnost	Restaurace / penzion
Rok stavby	1878
Rok zániku	

Stručný popis

Růžovský větrník holandského typu byl postaven roku 1878 jako čtvrtý větrný mlýn v katastru obce a fungoval až do roku 1945. Od roku 1896 stálo u mlýna obytné stavení. Mlýn byl velmi podobné konstrukce jako mlýn v Horním Podluží, postavený o rok dříve. Oba mlýny měly pět perutí s žaluziemi a střechu na válečcích.
Stavbu o průměru 9 m a celkové výšce 12,5 m tvoří venkovní zdi z pískovcových bloků a vnitřní zdi z cihel. Prostor mezi nimi je vyplněn různým stavebním materiálem. Mlýn měl nebývale velké větrné kolo,které mělo průměr téměř 20 m. Elektrický motor dovoloval mletí i za bezvětří. Po odsunu Němců byl mlýn opuštěn a chátral. V roce 1964 ho koupil za 730.- Kčs jako ruinu dnešní majitel Jiří Kolman. Provedl kompletní renovaci, přistavěl budovy a zařídil jako penzion v loveckém stylu pro deset hostů. Mlýnu dal pět kratších perutí (průměr 14 m) a nechal ho porůst břečťanem. Dnes je stavba schovaná v lese a mlýn připomíná pouze válcovitým tvarem a perutěmi. Objekt je přístupný pro ubytované v penzionu i návštěvníky restaurace

Pokorný:
. Zděný větrný mlýn byl tu v provozu do roku 1945. Vestavěný motor umožňoval práci i za bezvětří (427). Budova stojí dosud těsně u hřbitovní zdi, asi 850m na JJZ od kostela v Růžové. Roku 1896 je při mlýně obytné stavení (428). Poloha mlýna je zajímavá potud, že mlýn stojí na pozemku ještě roku 1843 krytém lesní kulturou (429). V tom směru tu jde o případ u nás málo obvyklý (430). Lokalita je v nadmořské výši cca 370m (431). Budova větrného mlýna slouží dnes jako rekreační chata a je dobře zachována.
(427) GÚ – ČSAV, VM – Č, cit. sdělení ZLA Český Krumlov.
(428) V trati Folgen, GÚ – ÚAGK, katastrální mapa i.č. 6634/2, 1896, list 6 (Růžová).
(429) Pozemková parcela č. 1591, viz. GÚ – ÚAGK, katastrální mapa i.č. (6535) 6634/2, 1847 (stav roku 1843), list VI (Růžová).
(430) Citované sdělení tajemníka Sakaře obsahuje o činnosti větrného mlýna v posledních letech a popis stavu budovy z roku 1957. Mlýn je stavěn z kamene, síla stěn je 100 cm, celkový průměr stavby je 900 cm, střecha je kryta plechem. Zdivo a otočná střecha jsou dosud zachovalé. Z vnitřního zařízení se zachovala jen nepatrná část. mlýn byl poháněn za nepříznivého větru elektrickým nebo naftovým motorem. Přístavek pro motory byl rozbořen a v troskách bylo i mlynářovo obydlí, asi 30 m od mlýna. V současné době je jeho majitelem (čp. 286) J. Kolman z Děčína (cit. sdělení MNV v Růžové z 30.7. 1970).
(431) Státní mapa 1:5000 – odvozená, list Šluknov 6-9, 1953.

Historie

Historie obecně

Větrné mlýny v Růžové

Dnes už asi málokdo tuší, že v této obci stávalo v průběhu let dohromady pět větrných mlýnů. Na následujících několika řádkách bych se chtěl zmínit o těchto stavbách na děčínském okrese kdysi poměrně hojných a zmínit se o tom málu co se mi podařilo o nich shromáždit.

První zdejší větrný mlýn postavil místní sedlák Johann Seidel z domu čp. 65 roku 18431). Blízký větrný mlýn v Arnolticích byl postaven roku 1830, v Janově roku 1844. Ten Růžovský stával pravděpodobně cca 200 m na sever od Pastevního vrchu. Byl dřevěný. Kolem roku 1858 byl mimo provoz a chátral, o něco později jej sedlák pronajímal Johannu Hillovi (z domu čp. 77). Ten jej používal jako stoupu na tříslo, jelikož byl koželužník2). Na jaře roku 1868 vypršela nájemní smlouva, nebyla obnovena a tak musela být stoupa stržena.

Jeho nový nájemce započal snad už někdy v květnu se stavbou nové dřevěné stoupy, tentokrát na pozemku Terezie Seidlové (z domu čp. 71)3). Silná vichřice, která na podzim ještě téhož roku postihla obec, srážela eternit a kříže ze střech, zničila tak v té době i oba dřevěné větrné mlýny tu stojící.

Ten druhý stával na statku Franze Kesslera (z domu čp. 12), ale mlel na něm Franz Schifner (z domu čp. 1314)). Stával na západním úbočí Pastevního vrchu. Tento sloužil skutečně k mletí obilí. Když se na podzim roku 1868 při vichřici zřítil, mlýnský kámen se valil až do vsi a zastavil se až u rybníka5). Zůstala po něm patrná brázda6).

Nakonec se přeci Johanu Hillovi podařilo zbudovat další dřevěný větrný mlýn. Stával opět na pozemku Terezie Seidlové, na mírném návrší zvaném Krotenhubel7). Opět jej používal jako stoupu. Po čase mu však přestala vynášet a chátrala, byla však vysoko pojištěna u Pražského Pojišťovacího Ústavu (na 600 Zl) a majitel silně zadlužen. Tak jí pravděpodobně sám zapálil8). Stalo se to roku 1879.

Do současnosti zachovalý, zděný větrný mlýn je z Růžovských nejmladší. Roku 1878 jej zbudoval Ignac Dinebier na vrcholu Petřín. Tenkrát byl čtyř lopatkový. Kolem roku 1900 jej vylepšil August Ritchel. Díky němu dostal pětilopatkové větrné kolo s naklápěcími žaluziemi9) a elektrický motor pro případ bezvětří. Do roku 1945 byl neustále v provozu. Kolem roku 1960 byl již v dezolátním stavu, naštěstí byl opraven, kolem roku 1980 opatřen i replikou větrného kola. V současnosti slouží jako penzion. Jediná část mlecího složení, která se dochovala do současnosti, jsou čtyři mlýnská kola opřená o patu budovy. Dnes vypadá okolí pěkně, starobylá památka je však téměř celá zarostlá břečťanem, navíc skryta v lese10). 11)

Toto velmi krátké pojednání zdaleka není vyčerpávající, určitě by se našlo mnoho dalšího důležitého o Růžovských větrných mlýnech po projití dalších pramenů. Další zmínky by tak byly velmi cenné (určitě bych je uvítal).

Literatura a prameny;

Janoška M.; Větrné mlýny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha 2003.
Pokorný O.; Soupis a lokalizace větrných mlýnů v Čechách, Brno 1973.
Státní okresní archiv Děčín, fond; Malé archivy obcí bývalého okresu Děčín, Růžová 1-2, roky
1843, 1868, 1879.

Poznámky;

1) Dům čp. 65 stojí ještě dnes nedaleko kostela.
2) Stoupa je zařízení určené k drcení stromové kůry na tříslo pro koželuhy. Dá se použít i
k jiným účelům.
3) Stavěl na návrší zvaném Krotenhubel. Nachází se cca 1km na sever od vrcholu Pastevního
vrchu, nadm. výška 316 m. Dnes z části zarostlý stromy (topoly), v okolí pole. Přibližně na
vrcholu také množství opracovaných pískovců (možná zbytek základů mlýna).
4) Z domů zmiňovaných se do současnosti dochoval jen čp. 65 a čp. 71.
5) Mezi domy čp. 184 a čp. 266 na cestě, dnes už nestojí.
6) Mlýnské kameny mohly vážit i 1 tunu.
7) Jestli to bylo přesně na místě jeho předchůdce, se mi zjistit nepodařilo.
8) Do té doby největší požár v Růžové propukl v 8 h, mlýn hořel až do rána. Hasiči přijeli i
z Bynovce.
9) U většiny českých či moravských větrných mlýnů se větrné kolo ručně vyplňovalo tzv. plachtami, jednalo se o přibližně 160 cm dlouhé desky složené z tenkých loupaných prkének
(smrkových či jedlových štěpin) nebo dlouhých šindelů. To bylo velmi pracné, takže v oblastech, kde bylo větrné mlynářství na vyšší úrovni se začalo používat nejrůznější zařízení,
která práci usnadňovala. Naklápěcí žaluzie se daly seřizovat celkem jednoduše na každém
křídle zvlášť. U nás jsou doloženy jen na severu Čech (Růžová, Světlík). Na vyobrazeních těchto mlýnů jsou dobře patrné.
10) Jak je patrno z dobových zobrazení i z map, tento vrchol byl téměř bezlesý.
11) Mnoho do současnosti zachovalých větrných mlýnů také ztratilo svoji dominantní polohu
v krajině (Arnoltice, Varnsdorf, Rumburk, Donín,…).

Příjmení mlynářů působících na mlýně	• Dinebier Ignac • Ignac Dinebier

Architektura

Stav nemovitosti	Částečně adaptován
Typ	Holandský
Dominantní stavební konstrukce	Zděná - kamenná
Historické prvky	**Exteriér** • Okna
Parametry	Vnější průměr 9 m, tl. zdí 0,9 - 1,1 m, výška objektu 10 m, výška střechy 2,5 m, plechová, zdí - z venku pískovec, zevnitř cihly, vyplněno kamennou směsí.

Informace zpracované a platné k 15pm30Europe/Prague.f2018Sun, 15 Apr 2018 17:04:36 +020004pm30. Technologie

Technologické vybavení	
Popis technologického vybavení	
Technologické vybavení	
Stopy po neexistující mlýnské technologii	Původní průměr perutí byl 20 m, a pět perutí bylo vyplněno naklápěcími žaluziemi
Doplňkový provoz	
Doplňkový provoz - popis	
Historické prvky	
Parametry	
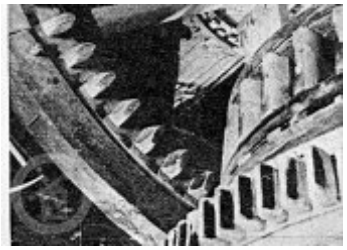
Literatura a pramenyZajímavostiOstatníFotogalerieZákladní obrázky Současné fotografie - exteriér Současné fotografie - interiér Historické fotografie a pohlednice
Truss Ensendorf